

Prologus

Incipit expositio plogi in abdiam prophetam.

Iacob patriarcha tecum. Iste plogus dividitur in tres partes. In prima ponitur in manus opis sequentis. s. ipsius prophetae cum deo Jacob patriarcha tecum. et quod me et baptizare in persona edom in idumeos prophetia dirigatur.

In secunda parte dividitur ratio metaphore ibi. Et quod plus israel. In tercia vero parte ponitur notificatio ipsius prophetae ibi. Hebrei hunc dicitur. licet quodam incipiatur ibi plogi: sed melius mibi videtur: ut ieo deum plogi procederet. Huius visus lire insistamus et exponendo subdividimus.

a. **I**acob patriarcha. i. patrem principem babuit. n. duodeci filios a quibus tribus descendenterunt.

b. **I**Qui ob ruborem corporis sui edom hebreus lingua appellatus est: quod latine laguineus dicitur. Is memorat fratre suum quod israel nomen acceperebat: graui odio commotus intumere conatus est.

c. **I**Quia de causa.

d. **I**Qui ob ruborem corporis sui edom hebreus lingua appellatus est. Contra Genesim. xxv. Cum venisset esau lassus de agro ait. Da mihi te correctione bac rufa. quod opido laetus sum.

e. **I**Obre vocatum est

nomen eius edom. Rideo propter utrumque sic appellatus est scilicet propter ruborem pulimenti et corporis. Sic et primo assignatur ratio: secundo subdividatur fratris persecutio cum dicitur: Is memoratus tecum. tertio transferatur ad alios persecutores sicut dicitur.

f. **I**Qui israel nomen acceperebat.

g. **C**ontra Genesim. xxxii. Nequaquam vocabitur nomen tuum iacob sed israel.

h. **I**Huius autem anno habitus fuerat: sicut per prophetam Genesim. xxvii. vbi dicitur esau: Denique dies luctus patris mei: et occidam iacob fratrem meum. Riso: posset dici quod israel est genitius casus et interpretatur vir videns deum: et quod frater ipsius esau nomine acceperebat iacob: quod interpretatur luctator vel supplantator et istud nomine recte est videtur deum quod diuino intuitu impugnat via et supplantant. Vel potest dici quod acceperebat in dispositio divina. Planius et verius ut credo potest dici quod ad iram iam israel vocatus fuerat sicut dicitur Genesim. xxxii. Cum esau venit ei obuius ut eum interficeret: sed placatus munieribus et humilitate iacob: sicut hic dicitur Genesim. xxxii. cui non interfecit.

i. **I**Quia de causa tecum ex eo quod dictum est quod edom persecutus est iacob infert quod oes persecutores filiorum iacob edom appellati sunt: ex quo relinquunt quod contra oes tales est prophetia scilicet contra idumeos vere vel interpretatione.

j. **I**Et quod plus israel.

k. **I**Hic ponitur ratio in metaphore quare scilicet in persona edom comminatur persecutoribus israelis. sit autem ista comminatio propter duo. primum est persecutio israel. secundum est superbia de victoria que necat ibi. Quod non de indignatione tecum dicitur.

l. **I**Et quod plus israel. i. due tribus.

m. **I**De captiuitate chaldeorum. de qua legitur Regum. xv.

n. **I**Revolvatus sicut hic. ii. Paral. vii. et. i. Esdras. i.

o. **I**Ab alio regno. quocumque. s. grecorum vel babyloniorum vel idumeorum. b. **I**Hoc regnum. i. idumeum vel aliud quodcumque.

p. **I**Persecutum est amos. i. eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum.

q. **I**Populus israel. l. Supatu gloriabatur. quasi sugaseret propria virtute non diuina indignatione.

r. **I**De quo regno tecum. Dicitur ostendit iusta esse comminatio contra illos: et primo ostendit hoc per locum ab auctoritate ibi. Memorare tecum. secundo per locum a minori ibi. Nam reliqua lectio tecum.

s. **I**In psalmo. i. Super flumina babylonis.

morare domini filiorum edomi. i. prius deo quod fecerunt per. In die restitutionis. q. **I**Jerusalem quam impediunt dicit glo. vel. p. In die quo exiertere volunt q. **I**Jerusalem. adiuncti babylonum: filii enim edom. i. idumei impedimento fnerunt iudeis reedificantibus bie-

rufale per reditus de baby onia.

r. **I**Nam reliquum tecum. Hic arguit a minori sic. Si in hodez prophetarum nominis est cōminatio in gētes alias quod ita meruerūt sic idumei multo fortius contra istos dicit igitur.

r. **I**Nam reliquum lectio eius libri est. Cōprehēsa. ibi. Tertia est dies domini super omnes gentes.

t. **O**ut causas. s. quod instar Esau filios israel impinguaverunt et de malis eorum gaudabant.

v. **R**egnum dei unde in fine istius libri dicitur. Et erit dominum regnum quasi diceret divisa contenta in prophetia signant

q. pena inferent alii regnis et israel erit regnum domini.

x. **I**Hebrei hunc esse tecum. Hic notificatur prophetarum multipliciter. Primo enim ostendit quis sit cum dicitur. Hebrei hunc esse tecum. secundo ostendit ubi sepultus fuit. ibi. Sepulcrum quoque eius. tertio ostendit meritum domini prophetarum: quod habuit ibi. Sicut quia centum prophetas tecum. quarto ostendit convenientia notationis que enim cum paulo congruit ibi. Et sicut Stephanus dicit igitur.

x. **I**Hebrei hunc dicunt. hoc dicit quia videt quod traditio hebreorum hoc confirmat: quia non videtur quod possit paucisse prophetas sub achab et prophetasse sub biero boam.

y. **I**Vauit centum prophetas. iii. Regum. viii. Abdias timebat dominum deum israel valde: nam cum interficeret iezabel prophetas dominum tulit ille centum prophetas et abscondit eos quinquegenos et cinquagenos in speluncis et paucit eos per aqua. Si ergo fuit sub achab quod prophetauit sub biero boam filio iudas. constat autem quod sub eo prophetauit:

quia sub eius de regibus prophetauit sub quibus amos fuit regulare biero. quia ponit in fine illius plogi. s. Non id est ordo tecum. vbi dicitur: In quibus autem tempore non profertur in

titulo sub illis eos regibus prophetasse: sub quibus et hic qui ante eos habent titulos prophetauerunt. Abdias autem non habet tempore determinatum in titulo. Quod autem tantum virum: ab achab enim usque ad biero boam fuerunt. viii. generationes. Rideo: posset esse quod biero non dixit sed fuit sua sententiam: sed fuit iudeorum traditione: sicut supra expositum est. ibi. **I**Hebrei hunc dicunt tecum. Vel potest dicitur quod sub achab fuit multum iuuens: sub biero boam vero senex. Ochozias enim filius achab regnauit super israel duobus annis. ii. Regum. ultimo. s. et post eum ioram frater eius duodecim annis. iii. Regum. iii. a. postea bicus. xviii. annis. iii. Regum. x. et post bicus filius eius sedecim annis. iii. Regum. xii. c. post bicus regnauit biero boam sicut legitur in eodem. c. et sic ab achab usque ad biero boam fuerunt. lxxviii. anni. fuit iudeensis sub achab et senex sub biero boam: et tunc datum est

Abdie

et dñm pphic. **i** In specubus vel speluncis. in originali tm est. In specubus. et stat q alter supfluit cu idē significēt specus et spelūca. a Ante baal. in originali nō est. Ante s Baal ibi est datiu casus.

b Et de septē milibus. iij. Regū. xix. f. Et derelinquā

mibi in isrl. vii.

milia viroꝝ. qꝝ

genia non sunt

curvata an baal

c Herodes an

tipatris filius.

Nota tres fuisse

herodes. p̄mus

fuit herodes a-

scolonita filius

antipatris: qui

pueros occidit:

de q̄ Math. ii.

Secundus bero-

des antipas fili-

us herodis p̄di-

ct: sub q̄ passus

est ip̄s: de quo

Luc. xiiij.

Cer-

cus fuit bero-

des agripa fili-

us aristobolisi-

li berodis ma-

gni: qui iacobū

fratrez iobānis

interfecit: et pe-

trum in carcere

trusit: de q̄ Act.

xvi. de p̄ agiſ bic.

d Augusti. ab

augedo sic dicti

vñ Iſi. etymol.

it. Augustus iō

apud romanos

nōmē imperij ē

eo q̄ olim auge-

ret rempub. am-

plificādo: qd no-

men p̄m̄ sena-

tus octauiano

cesari tradidit:

vt quia auxerat

terras ip̄o noīe

et titulo p̄seca-

re: dum idem

octauianus iaz

cesar t̄mpator

appellaret vel augustus. Item alibi legiſ: q̄ romani

adulant augusto mensem qui prius sextilis diceba-

tur a noīe augusti appellauerūt augustum.

e Cesaris. sic dicti a Julio cesare p̄mo impatore: vñ

Iſi. etymol. ix. Cesar nōmē a iulio incepit: q̄ bello ci-

uili cōmotus p̄mus romanū singularē obtinuit p̄ci-

patū. Cesar aut̄ dictus est q̄ ceso mortue matris vte-

ro platus: eductusq̄ fuerit: vel qz cū cesarienatus sit

a q̄ impatores sequetes dicti sunt cesares: eo q̄ coma-

tiessent q̄ ei ex secto m̄ris vtero extrahebāt cesones

vel cesares appellabat. f Breco noīe vocauit se-

basten. i. augusta. istam lrāz bñt libri correcti. aliū bñt

sic: Breco noīe vocauit augustam. sebast grece: augu-

stalatine. g Et sicut stephanus. de q̄ Act. vi. z. vii

Coronam. iuxta sui noīis interpretatione. nam stepha-

nus grece corona latine.

i Si bic de serui. dei cū paulo t̄c. hoc dicit. qz apliſ

paulus semp in ep̄lis suis se seruū appellauit. q. d. sicut

paulus gloriari poterat de h̄: q̄ seruus dei erat: et fuuꝝ

dei se dicebat: sic et iste bñt noīis interpretatione gloriari

Poterat: quia factus est seruus dei: Abdias em̄ seruus

domini vel seruens dō interpretatur.

Explicit qualiscūq̄ expositio istius plogi.

Incipit postilla Nicolai de lyra sup Abdiam cū addi-

tionibus Pauli burgensis.

Incipit abdias pphic. f.

Tisio ab-

die. Em̄

doctores

hebrai-

cos et latīnos iste

abdias fuit dispē-

sator dñm achab

regis israel: q̄ cum

iesabel interficeret

prohetas dñi obsecō

dit ex eis quinqua

genos: et q̄nqua ge-

nos in spelūcis: et

pauit eos. iij. Regi-

xviii. et id meruit a

dño sp̄m pphic Em̄

dictum salvatoris

Math. x. Qui re-

cipie pphetam in

noīe pphete merce-

rem recipiet. pphē-

Dic aut̄ pphat co-

tra idūmeos: q̄ de-

būissēt diligere iu-

deos. eo q̄ a duo-

bus fratrib̄ desce-

dissent: t̄ ipsi econ-

trario habuerunt eos

odio: et cor psecu-

torib̄ auxiliū p̄bu-

erūt. Dividit ḡ ei⁹

ppheta in du as p̄

tes: qz p̄ nūciatur

idūmeoz̄ vassatio-

secūdo indeoꝝ cō-

solatō. ibi. In mo-

te. Prima intres:

qz p̄ tenūciat eoz̄

vassatio ppter cu-

pam supbie: secun-

do ppter culpā su-

perficioſe scie. ibi.

Non est prædicta

tercio ppter culpā

fraterne inimicidie

ibi. Propter imperfectiō. Circa primum dicit.

a Tisio abdie. sc̄ est bec que sequit.

b Auditū au-

dīximus a dño. ego et alij pphete inspirati ab eo.

c Et legatū ad gentes misit. iste legatus est in iustus

divinus excitans aduersarios idūmeoz̄ et ad denastandis

eos. ppter peccata eoz̄: ideo subdit̄ p̄federatio eoz̄ ad h̄

agendum cū dicit. Surgite et cōsurgamus t̄c.

d Ecce parvulū dedi te. verbuꝝ est domini loquentis de

futuro per modum preteriti. ppter certitudinem pphetie

super idūmeam venture.

e Habitante in scissuris detraz. i. in locis vbi accessus

est difficilis: in q̄bus nimis p̄fidis: id subdit̄.

f Qui dicit in corde tuo: q̄s detrabet me in terrā. i. deij.

ciet me a magnitudine mea: ac si non times hominē nec

deum: ideo subdit̄ responsio diuina: Si exaltatus fue-

ris t̄c. et subdit̄ omnium bonorum direptio totalis cum

dicitur.

g Si fures introiſſent ad te. et pates litera

vsḡ ibi.

h Omnes viri federis tui. in quo ostendit̄

q̄ talia passura sit idūmea non solum ab inimi-

cis suis: sed etiam ab illis qui prius erant amici sui et sibi